

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА” 2021 – 2027 г.

Допълнителна оценка на резултатите на изпълнението на програма „Околна среда” 2021–2027 г. за целите на междинния преглед

(Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (Регламент (ЕС) 2021/1060) и Регламент (ЕС) 2025/1914 на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2025 г. за изменение на Регламенти (ЕС) 2021/1058 и (ЕС) 2021/1056 по отношение на специални мерки за справяне със стратегически предизвикателства в контекста на междинния преглед)

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

1. Идентифицирани нужди в сектор „Управление на водите“ и предложение за изменение на ПОС 2021-2027 г. чрез създаване на специален приоритет.

С изменението на програмата се създава нов специален **приоритет 7 „Устойчивост на водите“** във връзка с изменената съгласно чл. 1, пар. 1, бук. „а“, ii от Регламент (ЕС) 2025/1914 на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2025 г. за изменение на Регламенти (ЕС) 2021/1058 и (ЕС) 2021/1056 по отношение на специални мерки за справяне със стратегически предизвикателства в контекста на междинния преглед **специфична цел „Насърчаване на сигурния достъп до вода, устойчивото управление на водите, включително интегрираното управление на водите, и устойчивостта на водните ресурси“**. Новият приоритет е насочен към постигането на целите на Европейската стратегия за устойчивост на водните ресурси за осигуряване на чиста вода и добри санитарно-хигиенни условия.

В политическите насоки за периода 2024-2029 г., Европейската комисия определя нови пет ключови политически приоритета на ЕС, един от които е запазването на качеството ни на живот: продоволствена сигурност, вода и природа. Идентифицирана е нуждата от нова европейска стратегия за устойчивост на водните ресурси, която да подпомогне държавите членки на ЕК при управлението на водите, справянето с недостига на вода, повишаването на конкурентоспособността и иновативността на водния сектор и прилагането на подход на кръгова икономика. Европейската стратегия за устойчивост на водните ресурси от 4.6.2025 г. е свързана с представената от ЕС на Конференцията на ООН за водите през 2023 г. визия за устойчиво управление на водите и осигуряване на водна сигурност за всички. Това включва защита и възстановяване на водните екосистеми, както и справедлив баланс между търсенето и предлагането на вода, отговарящ на настоящите нужди, включително реализирането на човешкото право на безопасна питейна вода и добри санитарно-хигиенни условия, без да се застрашават правата на бъдещите поколения.

Достъпът до безопасна и чиста питейна вода и до добри санитарно-хигиенни условия е основно човешко право, уредено в Европейския стълб на социалните права. Въпреки това 1,5% от населението на ЕС живее без основни санитарно-хигиенни съоръжения, а около 4% нямат подходящ достъп до безопасна питейна вода. Постигането на добри санитарно-хигиенни условия изисква извършването на значителни инвестиции във всички етапи на управлението на водите, без които напредъкът към постигане на устойчивост на водните ресурси ще бъде твърде бавен или без значимо въздействие. Инвестициите трябва да бъдат планирани по интегриран начин, като се отчитат бъдещите климатични сценарии и оценката на произтичащите от тях рискове.

В Европейската стратегия за устойчивост на водните ресурси са определени пет базови области, които да допринесат за постигането на устойчивост на водните ресурси в Европа. Една от тези области е „Финансиране, инвестиции и инфраструктура за постигане на стабилно предлагане“, за изпълнение на която е предвидено подпомагане на държавите членки и регионите при пренасочването на средства по политиката на сближаване за устойчивост на водните ресурси в рамките на междинния преглед на ЕК.

Създаването на нов приоритет 7 в ПОС 2021-2027 г. е с дългосрочна визия с цел устойчивост на малките населени места, където предвид липсата на инвестиции през последните два програмни периода, екологосъобразната ВиК инфраструктурата е изключително амортизирана или липсваща.

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

Приоритет 7 цели от една страна представяне на пилотни действия във връзка с допълнителни цели на Стратегията за устойчивост на водните ресурси на Европейската комисия (2024) и целите на новата Директива (ЕС) 2024/3019 за пречистване на градските отпадъчни води, което по-пълно отговаря на новата дефиниция на специфична цел 2.5. „Насърчаване на сигурния достъп до вода, устойчивото управление на водите, включително интегрираното управление на водите, и устойчивостта на водните ресурси“.

От друга страна, предвид по-малкия размер на агломерациите и разпръснатостта им из страната, всичките разположени в по-слабо развити региони на България, интервенциите ще предложат алтернативни решения, вкл. екологосъобразни, предвид отдалечеността на районите от централните центрове.

Интервенциите по приоритет 7 ще помогнат за адресиране на обезлюдяването в малките райони, вкл. предвид липсата на екологична инфраструктура и ще демонстрират на практика прилагането на принципите на ЕС и на Европейските фондове: „Солидарност“, „Правото да остана“ и „Никой не е изоставен“.

На база на научените уроци през програмните период 2007-2013 г. и 2014-2020 г. ще бъде силно насърчено партньорството между по-малките общности и заинтересованите страни за намиране на устойчиви и атрактивни взаимно приемливи и социално поносими екологосъобразни решения, които могат да се окажат и демонстрационни за останалите агломерации от по-малък порядък, независимо от източника за финансиране.

Предвид очакваното проектиране по тях, както и при останалите мерки ще бъде дадена възможност да се прилагат целите на Стратегията за устойчивост на водните ресурси на Европейската комисия (2024) и целите на новата Директива (ЕС) 2024/3019 за пречистване на градските отпадъчни води, като възможност за прилагане на новите изисквания за енергийна ефективност, повторна употреба на вода и достатъчна защита на съоръженията от природни бедствия/наводнения, вкл. опазването на морските екосистеми.

Приоритет 7 „Устойчивост на водите“ е насочен към постигането на цел 3 на Европейската стратегия за устойчивост на водните ресурси за осигуряване на чиста вода и добри санитарно-хигиенни условия на достъпни цени за всички по всяко време и овластяване на гражданите за устойчивост на водните ресурси. Допустимите интервенции са свързани с идентифицираните допълнителни нужди от проектиране и изграждане на ВиК инфраструктура в агломерации между 5 000 и 10 000 екв. ж.

В обхвата на приоритета ще бъдат включени следните мерки:

- **Мярка 1 - Инфраструктурни мерки (подготовка и изпълнение) за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води с принос за постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕИО и за водоснабдяване във връзка с Директива (ЕС) 2020/2184 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2020 година относно качеството на водата, предназначена за консумация от човека (преработена);**

За целите на мярка 1 се извършва насочване на инвестициите в агломерациите между 5 000 и 10 000 екв. ж. от Националния план за възстановяване и устойчивост от Приоритет 1 „Води“ на ПОС към новия Приоритет 7 „Устойчивост на водите“, отчитайки възможността, която предоставя чл. 7а, пар. 2, буква „г“ на Регламент (ЕС) 2021/1058. Допустимо е финансиране на инвестициите във ВиК инфраструктура за агломерации Долни Чифлик и Девня (ВиК Варна), Ген. Тошево (ВиК Добрич), Крумовград (ВиК Кърджали), Рогош-Скуtare и Съединение (ВиК Пловдив), Котел (ВиК Сливен), Девин (ВиК Смолян), Гълъбово и Павел Баня (ВиК Стара Загора), които с изменението на програмата съгласно чл. 18 на Регламент

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

(ЕС) 2021/1060 бяха включени и мотивирани като резервни проекти по Приоритет 1 „Води“ на ПОС 2021-2027 г., без алокиране на допълнителен ресурс към програмата.

- **Мярка 2 - Допълнителни инвестиции за постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕИО и адресиране на значителния антропогенен натиск в Черно море в района на к.к. Елените - Свети Влас.** С мярката се цели опазване на водните ресурси от замърсяване, вкл. водите на Черно море, което ще се яви допълнителен гарант за устойчива политика по управление на водите.

- **Мярка 3 - Инвестиции в проектиране на ВиК инфраструктура в агломерации между 5 000 и 10 000 екв. ж. (по докладване от Директива 91/271/ЕИО - 2024 г.).**

Тази мярка ще послужи като основа за последващи инвестиции във ВиК инфраструктура и осигуряване на проектна готовност за постигане на приоритетите за устойчивост на водните ресурси в светлината на Европейската стратегия за устойчивост на водните ресурси.

Мерките, които се предлага да бъдат включени в обхвата на новия приоритет, ще подсилят ефекта от ПОС 2021-2027 за постигане на интегрирано и устойчиво управление на водните ресурси чрез допълнителни и допълващи инвестиции в подобряване пречистването на отпадъчни води и повишаване качеството на питейните води и увеличаване или подобряване на достъпа до вода. Ще бъде увеличен приносът към постигане на екологичните цели на Рамковата директива за водите (2000/60/ЕО), ще бъдат опазени водните ресурси от замърсяване, вкл. с опазване на водите на Черно море, което ще се яви допълнителен гарант за устойчива политика по управление на водите.

Инвестициите в подобряване пречистването на отпадъчни води осигуряват безопасното им връщане във водния цикъл и намаляват риска от замърсяване при екстремни метеорологични явления в контекста на климатичните промени. Осигуряването на допълнителна подкрепа за постигане на съответствие с изискванията чрез изграждане на ВиК инфраструктура е инвестиция в сигурността на водната система. Градските отпадъчни води са един от основните източници на замърсяване на водните тела. Съгласно преамбюла на Регламент (ЕС) 2020/741 на Европейския парламент и на Съвета от 25 май 2020 година относно минималните изисквания за повторното използване на водата, способността на ЕС да реагира на нарастващия натиск върху водните ресурси би могла да се подобри чрез по-широко повторно използване на пречистени отпадъчни води, чрез ограничаване на водочерпенето от повърхностните водни обекти и подземните водни обекти, намаляване на въздействието от заустването на пречистени отпадъчни води във водните обекти и насърчаване на икономии на вода чрез многократното използване на градските отпадъчни води, като същевременно се гарантира високо равнище на опазване на околната среда. Инвестициите в съоръжения за пречистване на питейни води пък гарантират съответствието с преработената Директива (ЕС) 2020/2184 и възможност за справяне със силно устойчивите замърсители, което от своя страна осигурява качествения аспект на сигурния достъп до вода в светлината на Европейската стратегията за устойчивост на водните ресурси.

2. Законодателни промени като основание за разработване на Допълнителна оценка на резултатите на изпълнението на програма „Околна среда“ 2021–2027 г. за целите на междинния преглед.

Съгласно изискванията на чл. 18 от Регламент (ЕС) 2021/1060, Управляващият орган на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. (УО на ПОС) извърши Междинен преглед на

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА” 2021 – 2027 г.

изпълнението на Програма „Околна среда” 2021–2027 г. На основание чл. 18, параграф 5 и чл. 24 от Регламент (ЕС) 2021/1060, с Решение за изпълнение С(2025) 3638 от 4.6.2025 г. Европейската комисия одобри направеното предложение за изменение на програмата и за окончателно разпределяне на сумата за гъвкавост за ПОС 2021-2027 г., посочена в член 86, параграф 1, параграф втори от Регламент (ЕС) 2021/1060.

В отговор на новите предизвикателства, породени от динамичните промени в глобалната среда, ЕК измени действащото законодателство в областта на кохезионната политика с цел реструктуриране на някои от стратегическите политически приоритети на Съюза, като предостави повече структурни възможности, които да позволят на държавите членки да се справят с тези оказващи натиск стратегически геополитически предизвикателства и да пренасочат ресурсите си към нововъзникващи приоритети.

С приемането на *Регламент (ЕС) 2025/1914 на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2025 г. за изменение на Регламенти (ЕС) 2021/1058 и (ЕС) 2021/1056 по отношение на специални мерки за справяне със стратегически предизвикателства в контекста на междинния преглед* (Регламент (ЕС) 2025/1914) се насърчава препрограмирането в посока засилване на фокуса върху новите стратегически приоритети на ЕС, свързани с конкурентоспособност и декарбонизация; отбрана и сигурност; модернизиране на транспортните мрежи; енергийна сигурност; достъпни (вкл. социални) жилища; устойчивост на водните ресурси; енергиен преход; целенасочена подкрепа за граничните източни региони на ЕС. В тази връзка, в Регламент (ЕС) 2021/1058 са предложени нови специфични цели в обхвата на подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие/Кохезионния фонд (ЕФРР/КФ). Една от новите специфични цели е насочена към устойчивостта на водните ресурси, сигурния достъп до вода, устойчиво управление на водите, включително интегрирано управление на водите. Също така, за да се даде възможност за цялостно препрограмиране към новите стратегически приоритети в контекста на междинния преглед, държавите членки следва да допълнят своята оценка на резултата от междинния преглед и свързаните изменения в програмата.

С изменението на регламентите, Комисията предоставя допълнителни възможности под формата на финансови стимули, от които държавите-членки могат да се възползват, при изпълнение на следните условия:

- алокиране на ресурс в размер на минимум 10% от бюджета на програмите към специален приоритет, установен за новите специфични цели;
- представяне на проект на изменение на програмите за преразпределяне на най-малко 10% от финансовите ресурси по програмите към специален приоритет в срок до 31.12.2025 г.

При изпълнение на тези условия държавите-членки могат да се възползват от следните възможности:

- удължаване на крайния срок за допустимост на разходите и за отмяна на бюджетни задължения до 31.12.2030 г. при одобрено изменение на програмата за преразпределяне на най-малко 10% от финансовите ресурси към един или повече специални приоритети;
- при представяне на предложение за изменение на програмата до 31.12.2025 г., изплащане от страна на ЕК на 20% от разпределените средства за тези специални приоритети, като извънредно еднократно предварително финансиране в допълнение към годишното предварително финансиране за програмата, предвидено в чл. 90, пар. 1 и 2 от Регламент 2021/1060 и в чл. 51, пар. 2, 3 и 4 от Регламент 2021/1059.

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА” 2021 – 2027 г.

- Извънредното еднократно предварително финансиране се изплаща в срок от 60 дни приемането на решението на ЕК за одобрение на изменението на програмата;
- през 2026 г. изплащане на 1,5% от ресурса по линия на ЕФРР и КФ като допълнително еднократно предварително финансиране.

3. Анализ на финансовото изпълнение на ПОС 2021-2027 г. към м. ноември 2025 г. във връзка със създаването на нов специален приоритет 7 „Устойчивост на водите“.

Предложеният нов специален приоритет 7 „Устойчивост на водите“ е с общ бюджет от 430 млн. лв. от ЕФРР/КФ и национално съфинансиране, равняващи се на 186,08 млн. евро принос от ЕФРР и КФ, възлизащи на 12,15% от бюджета на ПОС 2021-2027 г. Сумата от 430 млн. лв. се формира от 352 млн. лв. за 7 бр. проекти на ВиК оператори за инвестиции в агломерациите между 5 000 и 10 000 екв. ж. (прехвърлени от НПВУ в ПОС 2021-2027 г. на по-ранен етап), около 57 млн. лв. за допълнителни инвестиции за постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕИО и адресиране на значителния антропогенен натиск в Черно море в района на к.к. Елените - Свети Влас и приблизително 21 млн. лв. за инвестиции в проектиране на ВиК инфраструктура в агломерации между 5 000 и 10 000 екв. ж. Прехвърлянето на 7-те проекта на ВиК операторите от приоритет 1 „Води“ в новия специален приоритет 7 „Устойчивост на водите“ реално не изисква допълнителен финансов ресурс. Финансирането за въпросните проекти бе осигурено с последното изменение на програмата, одобрено от Комитета за наблюдение на ПОС 2021-2027 г. на 4 март 2025 г. и от Европейската комисия на 4 юни 2025 г. С настоящото предложение за изменение се добавят нови мерки за едва 78 млн. лв., равняващи се на 2,15% от бюджета на програмата.

Предвид размера на допълнителните мерки от 2,15%, финансирането по Приоритет 7 „Устойчивост на водите“ ще се обезпечи от реализираните до момента икономии, както и от очакваните такива.

Анализът на данните за реализираните икономии от предходния програмен период, както и наличните данни за изпълнението на проектите от настоящия такъв, ясно индикират необходимостта от предприемане на своевременни мерки за компенсиране с допустими разходи на освобождаваните суми (икономиите) в хода на изпълнение на проектите. Данните на УО показват, че почти всички проекти реализират икономии при изпълнението си. Част от икономиите се формират още на етап провеждане на процедури за избор на изпълнители по реда на ЗОП. Други възникват в резултат на неизпълнение в срок на проектите дейности и/или отпадане на част от предвидените дейности/ намаляване обхвата им, както и поради потенциален отказ от верификация на разходи в предвидените от закона случаи. В допълнение, икономии се реализират и на етап кандидатстване. Често пъти представените проектни предложения са на по-ниска стойност от обявления за кандидатстване финансов ресурс.

Именно реализирането на икономии е причината вече трети програмен период да се прилага практика за договаряне на суми над бюджета на програмата. В противен случай, при приключване на програмния период биха се реализирали значителни по размер загуби от фондовете на ЕС. С оглед недопускане развитието на подобен сценарий, още през 2024 г. УО на ПОС 2021-2027 г., заедно с другите Управляващи органи, предприе необходимите стъпки за нормативно обезпечаване на възможността за договаряне на суми над бюджета на програмата. На 30 август 2024 г. беше прието Решение № 623 на Министерския съвет, с което се дава

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

съгласие за предоставяне на финансова подкрепа от програмите, над общия бюджет по съответната програма, като за ПОС 2021-2027 г. това са 20% над бюджета на програмата.

Без настоящото предложение за изменение на програмата очакваното договаряне би могло да достигне 1,729 млрд. евро принос от ЕС или 112,87 % от наличния финансов ресурс, като в упоменатата стойност се включват прехвърлените от НПВУ проекти на 7-те ВиК оператора. Видно от данните в таблицата по-долу, с настоящото предложение за изменение на ПОС 2021-2027 г. очакваното договаряне на практика се увеличава с едва 2,15%, като достига до 1,762 млрд. евро принос от ЕС или 115,03 %.

Таблица 1: Прогноза за очаквано договаряне на суми по ПОС 2021-2027 г.:

Фонд	Приоритет / Категория регион	Бюджет преди промяна	Договорени суми към 26.11.2025		Очаквано договаряне без приоритет 7		Бюджет след промяна	Очаквано договаряне с приоритет 7	
Приоритет 1 „Води“		€ 607 901 810	€ 576 513 259	94,8%	€ 777 253 281	127,9%	€ 499 252 284	€ 624 223 719	125,0%
ЕФРР	Преход	€ 936 975	€ 463 897	49,5%	€ 908 772	97,0%	€ 936 975	€ 908 772	97,0%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 323 842 943	€ 364 264 372	112,5%	€ 432 365 814	133,5%	€ 285 313 192	€ 368 070 148	129,0%
КФ	N/A	€ 283 121 892	€ 211 784 990	74,8%	€ 343 978 695	121,5%	€ 213 002 117	€ 255 244 800	119,8%
Приоритет 2 „Отпадъци“		€ 260 109 979	€ 70 973 255	27,3%	€ 281 236 947	108,1%	€ 217 446 101	€ 281 236 947	129,3%
ЕФРР	Преход	€ 26 338 000	€ 8 132 723	30,9%	€ 30 898 577	117,3%	€ 22 623 652	€ 30 898 577	136,6%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 233 771 979	€ 62 840 532	26,9%	€ 250 338 370	107,1%	€ 194 822 449	€ 250 338 370	128,5%
Приоритет 3 „Биологично“		€ 109 839 504	€ 41 293 399	37,6%	€ 123 221 522	112,2%	€ 109 839 504	€ 123 221 522	112,2%
ЕФРР	Преход	€ 12 881 014	€ 6 125 740	47,6%	€ 15 984 307	124,1%	€ 12 881 014	€ 15 984 307	124,1%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 96 958 490	€ 35 167 659	36,3%	€ 107 237 215	110,6%	€ 96 958 490	€ 107 237 215	110,6%
Приоритет 4 „Риск и изменение на климата“		€ 186 240 254	€ 115 652 321	62,1%	€ 202 268 826	108,6%	€ 186 240 254	€ 202 268 826	108,6%
ЕФРР	Преход	€ 25 917 198	€ 16 400 414	63,3%	€ 24 451 317	94,3%	€ 25 917 198	€ 24 451 317	94,3%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 160 323 056	€ 99 251 907	61,9%	€ 177 817 509	110,9%	€ 160 323 056	€ 177 817 509	110,9%
Приоритет 5 „Въздух“		€ 335 458 546	€ 290 646 389	86,6%	€ 312 708 982	93,2%	€ 300 690 700	€ 312 708 982	104,0%
ЕФРР	Преход	€ 3 217 897	€ 2 860 641	88,9%	€ 2 860 641	88,9%	€ 3 217 897	€ 2 860 641	88,9%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 255 571 225	€ 229 579 516	89,8%	€ 245 416 833	96,0%	€ 239 417 498	€ 245 416 833	102,5%
КФ	N/A	€ 76 669 424	€ 58 206 233	75,9%	€ 64 431 508	84,0%	€ 58 055 305	€ 64 431 508	111,0%
Приоритет 6 „Техническа помощ“		€ 32 040 000	€ 19 867 184	62,0%	€ 32 040 000	100,0%	€ 32 040 000	€ 32 040 000	100,0%
ЕФРР	Преход	€ 15 340 000	€ 8 556 742	55,8%	€ 15 340 000	100,0%	€ 15 340 000	€ 15 340 000	100,0%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 16 700 000	€ 11 310 442	67,7%	€ 16 700 000	100,0%	€ 16 700 000	€ 16 700 000	100,0%
Приоритет 7 „Устойчивост на водите“		€ 0	€ 0	0,0%	€ 0	0,0%	€ 186 081 250	€ 186 081 250	100,0%
ЕФРР	Преход	€ 0	€ 0	0,0%	€ 0	0,0%	€ 3 714 348	€ 3 714 348	100,0%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 0	€ 0	0,0%	€ 0	0,0%	€ 93 633 008	€ 93 633 008	100,0%
КФ	N/A	€ 0	€ 0	0,0%	€ 0	0,0%	€ 88 733 894	€ 88 733 894	100,0%
ЕФРР	Преход	€ 84 631 084	€ 42 540 156	50,3%	€ 90 443 614	106,9%	€ 84 631 084	€ 94 157 962	111,3%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 1 087 167 693	€ 802 414 428	73,8%	€ 1 229 875 741	113,1%	€ 1 087 167 693	€ 1 259 213 083	115,8%
КФ	N/A	€ 359 791 316	€ 269 991 223	75,0%	€ 408 410 202	113,5%	€ 359 791 316	€ 408 410 201	113,5%
Общо		€ 1 531 590 093	€ 1 114 945 807	72,8%	€ 1 728 729 558	112,87%	€ 1 531 590 093	€ 1 761 781 246	115,03%

По-долу в настоящия анализ се представят по-конкретни данни за настоящото изпълнение на обявените процедури и договорените проекти, на които се основават финансовите параметри на настоящото предложение за изменение на програмата:

Таблица 2. Данни за реализирани икономии от приключили процедури за представяне на проектни предложения по ПОС 2021-2027 г. по приоритети (не се включват Финансовите инструменти в секторите „Води“ и „Отпадъци“, както и 3 бр. процедури без подадени и/или одобрени проектни предложения):

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

Приоритет	Брой процедури	Обявен ресурс	Ангажиран ресурс	Оставащ ресурс	
1	6	€ 785 305 372	€ 758 239 340	€ 27 066 032	3,45%
2	4	€ 147 709 477	€ 55 379 835	€ 92 329 642	62,51%
3	12	€ 45 880 253	€ 41 940 487	€ 3 939 766	8,59%
4	4	€ 119 356 624	€ 108 664 527	€ 10 692 097	8,96%
5	9	€ 319 271 041	€ 292 896 977	€ 26 374 064	8,26%
Общо	35	€ 1 417 522 767	€ 1 257 121 166	€ 160 401 601	11,32%

От обявените общо 41 бр. процедури за предоставяне на безвъзмездно финансиране до момента са приключили 35 бр. за 1,418 млрд. евро принос от ЕС. Видно от данните в таблицата по-горе, ангажираният финансов ресурс по приключилите 35 бр. процедури възлиза на 1,257 млрд. евро принос от ЕС. Още на етап кандидатстване и договаряне на безвъзмездна финансова помощ, свободни остават малко над 160 млн. евро принос от ЕС или 11,32% от обявеният ресурс. Следва да се има предвид, че при изчисляване на ангажирания финансов ресурс се взимат предвид както договорените проекти, така и тези в оценка, независимо че стойностите им е възможно да претърпят промени преди да бъдат одобрени за финансиране. Разбивката по приоритети на реализираните до момента икономии от приключили процедури показва, че още на етап кандидатстване остава извънредно голям ресурс по Приоритет 2, докато по приоритети 3, 4 и 5 не се наблюдават дисбаланси. По Приоритет 1 се реализират най-малко икономии на етап кандидатстване поради спецификата на финансираните мерки – основно инфраструктурни проекти с предварително определени стойности. За разлика от останалите приоритети обаче, по Приоритет 1 обикновено се реализират значителни по размер икономии от договорени суми на етап изпълнение на проектните дейности.

Данните за изпълнението на 15 бр. ВиК проекти, финансирани от ОПОС 2014-2020 г. (14 бр. ВиК оператори и Столична община) показват следното: първоначално е договорена безвъзмездна финансова помощ в размер на 575 млн. евро принос от ЕС, а проектите приключват с финална безвъзмездна финансова помощ от 340 млн. евро принос от ЕС. На практика, в хода на изпълнение на проектните дейности, са освободени 235 млн. евро принос от ЕС, представляващи икономия от над 40%. Важно е да се отбележи, че в усвоените 340 млн. евро се включват и 35 млн. евро за индексация на разходите за СМР в резултат от инфлацията, т.е. над 10% от усвоения ресурс по 15-те проекта се дължи на индексацията, без която икономията по проектите би била още по-голяма. Част от освободения финансов ресурс се дължи на забавяне в изпълнението на проектните дейности, поради което 8 от 15-те проекта се фазираха, като за довършването им се осигури финансиране от ПОС 2021-2027 г. Данните за изпълнението на фазираните проекти са както следва: от първоначално договорени 391 млн. евро принос от ЕС се усвоиха 164 млн. евро принос от ЕС, оставящи свободни 58%. Единствено прехвърлянето на суми между приоритетните оси и договарянето над бюджета на програмата предотвратиха значителни загуби на средства от фондовете на ЕС.

Предвид актуалните данни за статуса на провежданите обществените поръчки на финансираните от ПОС 2021-2027 г. ВиК проекти, УО няма основания да очаква по-различно изпълнение на проектните дейности по Приоритет 1 „Води“.

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

В периода 13 януари – 10 февруари 2025 г. бяха сключени 7 бр. договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (БФП) за 331 млн. евро принос от ЕС за изграждане на ВиК инфраструктура за 7 ВиК оператора. След първоначално обявяване на всички планирани обществени поръчки в периода октомври 2024 – януари 2025 г., в рамките на месец януари 2025 г. почти всички обществени поръчки за СМР/инженеринг бяха прекратени. Докато част от прекратените обществени поръчки бяха обявени повторно, то немалка част все още не са. Предвижда се по проектите да бъдат сключени общо 57 бр. договори за строителство/инженеринг. До момента са сключени 5 бр., избрани са изпълнители за 16 бр., 2 бр. са в оценка, 11 бр. са в срок за подаване на оферти от кандидатите, а за изпълнението на цели 23 бр. договори с изпълнители обществените поръчки не са обявени. От гледна точка на финансовия ресурс, ситуацията с обществените поръчки на ВиК операторите е представена таблично, както следва (данните представят приноса от ЕС):

Таблица 3. Статус на провежданите обществени поръчки от ВиК операторите:

Прогнозна стойност на предвидените обществени поръчки	€ 340 335 378	%
Договорени	€ 44 618 945	13,11%
Избрани изпълнители	€ 78 728 396	23,13%
В оценка	€ 12 692 969	3,73%
В срок за подаване на оферти	€ 77 211 001	22,69%
Прекратени, които не са преобявени	€ 127 084 066	37,34%

Анализът на данните на изпълнените инфраструктурни проекти в сектор „Води“ по ОПОС 2014-2020 г., както и актуалният статус на обществени поръчки за избор на изпълнители за основни дейности на ВиК проектите по ПОС 2021-2027 г., ясно показват необходимостта от своевременна реакция от страна на УО, с цел минимизиране на евентуалния риск от загуба на средства от фондовете на ЕС в края на програмния период.

По отношение на Приоритет 2 „Отпадъци“ и Приоритет 5 „Въздух“ на ПОС 2021-2027 г., от които УО предлага прехвърляне на суми в новия специален Приоритет 7 „Устойчивост на водите“, следва да се има предвид, че УО проявява достатъчна предпазливост като не предлага трансфер на цялата изчислена очаквана икономия от изпълнението на проектите, което е видно от представените данни в „Таблица 5. Прехвърляне на суми в нов приоритет по ПОС 2021-2027 г.“. Независимо от прогнозите за по-големи икономии по Приоритет 2 „Отпадъци“ и Приоритет 5 „Въздух“, с цел да се оставят достатъчни буфери, в случай на по-голямо усвояване от очакваното, с настоящото предложение за изменение УО предлага прехвърляне на част от оставащите суми на посочените приоритети. В допълнение, по Приоритет 5 „Въздух“ е важно да се отбележи, че процесът на договаряне на БФП предстои да приключи. В оценка и в процес на договаряне са 7 бр. проектни предложения, очаква се представянето на още 2 бр., с които договарянето по приоритета може да достигне максимум 93% от настоящия бюджет. В ИГРП за 2025 г. и за 2026 г. не са планирани други процедури по Приоритет 5 „Въздух“, следователно още отсега е видно, че остават 7% от бюджета на приоритета. С настоящото предложение за изменение УО предлага прехвърляне на малко над 10% от настоящия бюджет на приоритета. На практика по-голямата част от сумата за прехвърляне произтича от вече реализирана

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

икономия още на етап договаряне, а едва 3% от бюджета се прехвърля за сметка на очаквани икономии от изпълнението на договорените проекти.

По отношение на Приоритет 2 „Отпадъци“, данните от представената по-горе Таблица 2 за реализираните икономии от приключили процедури достатъчно ясно илюстрират интереса от страна на потенциалните бенефициенти. Въпреки значителните икономии, поради това че са планирани още процедури за обявяване в ИГРП за 2025 г. и ИГРП за 2026 г., на този етап УО предлага за трансфер към новия специален приоритет малко над 16% от настоящия бюджет. Предвид че към момента са договорени едва 27% от бюджета на приоритета, по-детайлен анализ на очакваното изпълнение и евентуалните икономии е възможно да бъде изготвен едва след представяне на проектни предложения по предстоящите процедури.

Настоящото предложение за изменение на програмата не засяга останалите приоритети на ПОС 2021-2027 г., тъй като от една страна по тях към момента не е установена тенденция за реализиране на съществени икономии на етап кандидатстване и изпълнение, а от друга – предстои обявяване на значителен брой процедури за кандидатстване, включени в ИГРП за 2025 г. и ИГРП за 2026 г. (особено по Приоритет 3 „Биологично разнообразие“ с планирани още 14 бр. процедури). На по-късен етап, след представяне на проектни предложения от кандидатите и договаряне на по-голямата част от бюджета на двата приоритета, УО ще извърши анализ и оценка на потенциала за усвояване и евентуалните икономии.

С оглед необходимостта от правилно планиране и адекватно използване на наличните финансови ресурси, УО анализира възможностите за извършване на допустими разходи и за разходване на предоставеното финансиране, както от страна на настоящите бенефициенти, така и от бъдещите такива. Въз основа на експертна оценка и анализ на напредъка на проектите в изпълнение и на изпълнението на предстоящите административни договори/заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, статуса на обявените процедури за представяне на проектни предложения, както и въз основа на опита от предходния програмен период УО изготви прогноза за очаквано усвояване и икономии по всеки един приоритет. Данните от извършения анализ са представени в табличен вид по-долу:

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

Таблица 4. Прогноза за очаквано усвояване и оставащ свободен финансов ресурс по ПОС (данните в таблицата представят приноса от ЕС):

Фонд	Приоритет /Категория регион	Бюджет	Договорени суми към 26.11.2025		Очаквано усвояване		Оставащ ресурс	
Приоритет 1 „Води“		€ 607 901 810	€ 576 513 259	94,8%	€ 498 785 248	82,1%	€ 109 116 562	17,9%
ЕФРР	Преход	€ 936 975	€ 463 897	49,5%	€ 817 895	87,3%	€ 119 080	12,7%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 323 842 943	€ 364 264 372	112,5%	€ 284 740 935	87,9%	€ 39 102 008	12,1%
КФ	N/A	€ 283 121 892	€ 211 784 990	74,8%	€ 213 226 419	75,3%	€ 69 895 473	24,7%
Приоритет 2 „Отпадъци“		€ 260 109 979	€ 70 973 255	27,3%	€ 192 866 860	74,1%	€ 67 243 119	25,9%
ЕФРР	Преход	€ 26 338 000	€ 8 132 723	30,9%	€ 22 311 415	84,7%	€ 4 026 585	15,3%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 233 771 979	€ 62 840 532	26,9%	€ 170 555 446	73,0%	€ 63 216 533	27,0%
Приоритет 3 „Биологично разнообразие“		€ 109 839 504	€ 41 293 399	37,6%	€ 106 225 211	96,7%	€ 3 614 293	3,3%
ЕФРР	Преход	€ 12 881 014	€ 6 125 740	47,6%	€ 13 544 689	105,2%	-€ 663 675	-5,2%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 96 958 490	€ 35 167 659	36,3%	€ 92 680 522	95,6%	€ 4 277 968	4,4%
Приоритет 4 „Риск и изменение на климата“		€ 186 240 254	€ 115 652 321	62,1%	€ 184 495 272	99,1%	€ 1 744 982	0,9%
ЕФРР	Преход	€ 25 917 198	€ 16 400 414	63,3%	€ 22 709 793	87,6%	€ 3 207 405	12,4%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 160 323 056	€ 99 251 907	61,9%	€ 161 785 480	100,9%	-€ 1 462 424	-0,9%
Приоритет 5 „Въздух“		€ 335 458 546	€ 290 646 389	86,6%	€ 282 098 473	84,1%	€ 53 360 073	15,9%
ЕФРР	Преход	€ 3 217 897	€ 2 860 641	88,9%	€ 2 641 923	82,1%	€ 575 974	17,9%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 255 571 225	€ 229 579 516	89,8%	€ 221 401 247	86,6%	€ 34 169 978	13,4%
КФ	N/A	€ 76 669 424	€ 58 206 233	75,9%	€ 58 055 303	75,7%	€ 18 614 121	24,3%
Приоритет 6 „Техническа помощ“		€ 32 040 000	€ 19 867 184	62,0%	€ 32 040 000	100,0%	€ 0	0,0%
ЕФРР	Преход	€ 15 340 000	€ 8 556 742	55,8%	€ 15 340 000	100,0%	€ 0	0,0%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 16 700 000	€ 11 310 442	67,7%	€ 16 700 000	100,0%	€ 0	0,0%
ЕФРР	Преход	€ 84 631 084	€ 42 540 156	50,3%	€ 77 365 714	91,4%	€ 7 265 370	8,6%
ЕФРР	По-слабо развити	€ 1 087 167 693	€ 802 414 428	73,8%	€ 947 863 630	87,2%	€ 139 304 063	12,8%
КФ	N/A	€ 359 791 316	€ 269 991 223	75,0%	€ 271 281 721	75,4%	€ 88 509 595	24,6%
Общо		€ 1 531 590 093	€ 1 114 945 807	72,8%	€ 1 296 511 065	84,7%	€ 235 079 028	15,3%

Видно от Таблица 4, към момента са договорени приблизително 1,115 млрд. евро, равняващи се на 72,8% от приноса от фондовете на ЕС. Оценяват се проектни предложения на приблизителна стойност от 216 млн. евро или 14% от бюджета на програмата, с които договорените суми биха могли да достигнат почти 87%. С планираните процедури от ИГРП за 2025 г. и 2026 г., договорените суми при очаквания интерес ще надхвърлят бюджета на ПОС 2021-2027 г.

Анализът на данните от таблицата показва, че очакваното изпълнение на проектите и съответно разходване на наличните финансови ресурси по приоритетите на програмата е различно. Докато по някои приоритети значителна част от предвидения ресурс може да остане неусвоен (Приоритет 1 „Води“, Приоритет 2 „Отпадъци“ и Приоритет 5 „Въздух“), то по други приоритети на този етап, изглежда е достатъчен.

По Приоритет 1 „Води“ се очаква усвояване на около 82% от бюджета, а ресурсът, който би могъл да остане неизползван по експертна оценка се изчислява на 109 млн. евро принос от ЕС или 18% от бюджета. Въпреки че се очаква договаряне над 100% от ресурса по приоритета, на база опита от предходния програмен период и статуса на проектните дейности по договорените проекти (статус на обществените поръчки на новите ВиК оператори; стартирано строителство само по фазираните ВиК проекти; налагани финансови корекции, очаквани икономии при изпълнение на строителните дейности и др.), УО очаква да бъдат реализирани

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА” 2021 – 2027 г.

значителни икономии, както от изпълнението на проектите, така и от евентуалното незавършване в срок на част от дейностите.

По Приоритет 2 „Отпадъци” договорените суми се равняват на 27% от бюджета, а в оценка е едно проектно предложение за 0,3% от бюджета. Допусканията за очаквано договаряне се базират в голяма степен на предстоящи процедури, които се очаква да бъдат обявени през последния месец на настоящата и през следващата година. По аналогия на Приоритет 1, и по Приоритет 2 са прогнозиран икономии от изпълнението на проектите. Анализът на данните на три основни приключили процедури по приоритета показват тенденция за реализиране на значителни икономии още на етап кандидатстване и договаряне на безвъзмездна финансова помощ. По-конкретно, по една процедура за рекултивация и две за биоразградими отпадъци с общ обявен бюджет от 145,6 млн. евро принос от ЕС, след приключване на оценка, са договорени едва 52,2 млн. евро принос от ЕС или 36%, оставящи 64% икономии от обявения ресурс.

Въпреки че в ИГРП за 2025 г. и за 2026 г. са предвидени за обявяване процедури за 156,7 млн. евро принос от ЕС, предвид данните от приключилите такива, УО допуска, че е възможно по приоритета да остане значителен по размер финансов ресурс.

По Приоритет 5 „Въздух“ договорените суми възлизат на 86,6% от бюджета, като в оценка са 8 проекта за 6,3% от бюджета, т.е. общото договаряне ще достигне 93%. Активна е само една процедура за кандидатстване за 0,5% от бюджета на приоритета. Към момента по Приоритет 5 не са планирани други процедури за обявяване. Въз основа на анализ на проектите в изпълнение и оценка на възможностите за генериране на икономии, УО прогнозира да останат неусвоени ресурси по приоритета.

Данните в таблица № 4 показват, че към настоящия момент по приоритети 3 „Биологично разнообразие“, 4 „Риск и изменение на климата“ и 6 „Техническа помощ“ не се очаква да остане съществен свободен (неусвоен) финансов ресурс, докато по Приоритет 1 „Води“, Приоритет 2 „Отпадъци“ и Приоритет 5 „Въздух“ е възможно да останат значителни по размер неусвоени суми. Поради тази причина УО смята за целесъобразно да предприеме своевременни действия за прехвърляне на тези суми от приоритети 1, 2 и 5 в нов Приоритет 7 „Устойчивост на водите“, без да се засяга финансирането по приоритети 3, 4 и 6. В таблица № 5 по-долу е представено предложението на УО за прехвърляне на финансов ресурс от засегнатите приоритети към новия приоритет.

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Таблица 5. Прехвърляне на суми в нов приоритет по ПОС 2021-2027 г.: (данните в таблицата представят приноса от ЕС).

Фонд	Приоритет /Категория регион	Бюджет	Очаквано усвояване при удължаване с 1 година		Оставащ ресурс от бюджета при удължаване с 1 година		Прехвърляне на суми за нов приоритет	Нов бюджет след прехвърляне на суми за нов приоритет
Приоритет 1 „Води”		€ 607 901 810	€ 498 785 248	82,1%	€ 109 116 562	17,9%	-€ 108 649 526	€ 499 252 284
ЕФРР	Преход	€ 936 975	€ 817 895	87,3%	€ 119 080	12,7%	€ 0	€ 936 975
ЕФРР	По-слабо развити	€ 323 842 943	€ 284 740 935	87,9%	€ 39 102 008	12,1%	-€ 38 529 751	€ 285 313 192
КФ	N/A	€ 283 121 892	€ 213 226 419	75,3%	€ 69 895 473	24,7%	-€ 70 119 775	€ 213 002 117
Приоритет 2 „Отпадъци”		€ 260 109 979	€ 192 866 860	74,1%	€ 67 243 119	25,9%	-€ 42 663 878	€ 217 446 101
ЕФРР	Преход	€ 26 338 000	€ 22 311 415	84,7%	€ 4 026 585	15,3%	-€ 3 714 348	€ 22 623 652
ЕФРР	По-слабо развити	€ 233 771 979	€ 170 555 446	73,0%	€ 63 216 533	27,0%	-€ 38 949 530	€ 194 822 449
Приоритет 3 „Биологично разнообразие”		€ 109 839 504	€ 106 225 211	96,7%	€ 3 614 293	3,3%	€ 0	€ 109 839 504
ЕФРР	Преход	€ 12 881 014	€ 13 544 689	105,2%	-€ 663 675	-5,2%	€ 0	€ 12 881 014
ЕФРР	По-слабо развити	€ 96 958 490	€ 92 680 522	95,6%	€ 4 277 968	4,4%	€ 0	€ 96 958 490
Приоритет 4 „Риск и изменение на климата”		€ 186 240 254	€ 184 495 272	99,1%	€ 1 744 982	0,9%	€ 0	€ 186 240 254
ЕФРР	Преход	€ 25 917 198	€ 22 709 793	87,6%	€ 3 207 405	12,4%	€ 0	€ 25 917 198
ЕФРР	По-слабо развити	€ 160 323 056	€ 161 785 480	100,9%	-€ 1 462 424	-0,9%	€ 0	€ 160 323 056
Приоритет 5 „Въздух”		€ 335 458 546	€ 282 098 473	84,1%	€ 53 360 073	15,9%	-€ 34 767 846	€ 300 690 700
ЕФРР	Преход	€ 3 217 897	€ 2 641 923	82,1%	€ 575 974	17,9%	€ 0	€ 3 217 897
ЕФРР	По-слабо развити	€ 255 571 225	€ 221 401 247	86,6%	€ 34 169 978	13,4%	-€ 16 153 727	€ 239 417 498
КФ	N/A	€ 76 669 424	€ 58 055 303	75,7%	€ 18 614 121	24,3%	-€ 18 614 119	€ 58 055 305
Приоритет 6 „Техническа помощ”		€ 32 040 000	€ 32 040 000	100,0%	€ 0	0,0%	€ 0	€ 32 040 000
ЕФРР	Преход	€ 15 340 000	€ 15 340 000	100,0%	€ 0	0,0%	€ 0	€ 15 340 000
ЕФРР	По-слабо развити	€ 16 700 000	€ 16 700 000	100,0%	€ 0	0,0%	€ 0	€ 16 700 000
Приоритет 7 „Устойчивост на водите“		€ 0	€ 0	0,0%	€ 0	0,0%	€ 186 081 250	€ 186 081 250
ЕФРР	Преход	€ 0	€ 0	0,0%	€ 0	0,0%	€ 3 714 348	€ 3 714 348
ЕФРР	По-слабо развити	€ 0	€ 0	0,0%	€ 0	0,0%	€ 93 633 008	€ 93 633 008
КФ	N/A	€ 0	€ 0	0,0%	€ 0	0,0%	€ 88 733 894	€ 88 733 894
ЕФРР	Преход	€ 84 631 084	€ 77 365 714	91,4%	€ 7 265 370	8,6%	€ 0	€ 84 631 084
ЕФРР	По-слабо развити	€ 1 087 167 693	€ 947 863 630	87,2%	€ 139 304 063	12,8%	€ 0	€ 1 087 167 693
КФ	N/A	€ 359 791 316	€ 271 281 721	75,4%	€ 88 509 595	24,6%	€ 0	€ 359 791 316
	Общо	€ 1 531 590 093	€ 1 296 511 065	84,7%	€ 235 079 028	15,3%	€ 0	€ 1 531 590 093

Видно от данните в таблицата, приносът от фондовете на ЕС по програмата остава непроменен.

Във връзка с направените финансови анализи, се предлага прехвърляне на финансов ресурс от засегнатите приоритети към новия приоритет в размер на 108 649 526 евро принос от ЕС (ЕФРР и КФ) от приоритет 1 „Води“; 42 663 878 евро принос от ЕС от приоритет 2 „Отпадъци“ и 34 767 846 евро принос от ЕС от приоритет 5 „Въздух“ (ЕФРР и КФ). По този начин размерът на ресурса за новия Приоритет 7 „Устойчивост на водите“ е 186 081 250 евро принос от ЕС. Общият размер на финансовия ресурс на приоритета възлиза на 219 855 509 евро.

4. Промени в текста на ПОС 2021-2027 г.

Въз основа на гореописаните предложения са извършени промени в Програма „Околна среда“ 2021-2027 г., както следва:

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

В раздел „Програмна стратегия: основни предизвикателства пред развитието и ответни мерки на политиката“ са допълнени текстове във връзка с адресирането на новите приоритети на ЕС и създаването на новия специален приоритет „Устойчивост на водите“ и са извършени редакции, с цел съобразяване на максималния брой на символите в раздела.

В **Таблица 1** е изменена специфичната цел 2.5 като е добавена новата специфична цел по чл. 1, пар. 1, бук. а, ii от Регламент 2025/1914 „Насърчаване на сигурния достъп до вода, устойчивото управление на водите, включително интегрираното управление на водите, и устойчивостта на водните ресурси“ и обосновка към нея.

В раздел „Приоритети“, Приоритет 1 „Води“ се извършват следните изменения:

- Изменя се специфичната цел на приоритета на „Насърчаване на сигурния достъп до вода, устойчивото управление на водите, включително интегрираното управление на водите и устойчивостта на водните ресурси“;
- Прецизирани са текстове в т. 2.1.1.1.1. „Интервенции по линия на фондовете“ във връзка с извършените промени и създаването на новия приоритет 7 „Устойчивост на водите“. Предложено е включването на инвестиции и в допълнителни агломерации над 10 000 екв. ж., с цел адресиране на наказателна процедура 2017/2082 пред Съда на ЕС за неизпълнение на задълженията на страната, определени в Директива 91/271/ЕИО за пречистването на градските отпадъчни води, като за тях е определен процент на съфинансиране в размер на 12% от стойността на допустимите инвестиционни разходи, по аналогия на мотивите, изложени за Приоритет 7.
- В **Таблица 2 „Показатели за крайния продукт“** и **Таблица 3 „Показатели за резултата“** са актуализирани целевите стойности на показателите. Настоящата промяна в приоритет 1 отчита 100% изпълнение на индикаторите за резултат и 80% изпълнение на индикатора за краен продукт на важните 7 ВиК проекта, отчитайки възможността за удължаване на програмния период до 2030 г.
- Извършени са промени и в т. 2.1.1.1.3. „Индикативна разбивка на програмираните ресурси (ЕС) по видове интервенции на приоритет 1 „Води“ (таблици № 4, 5, 6 и 8), с цел пренасочване на финансов ресурс към новия Приоритет 7 „Устойчивост на водите“.

В раздел „Приоритети“, Приоритет 2 „Отпадъци“, се извършват следните промени:

- В **таблица 2 „Показатели за крайния продукт“** и **таблица 3 „Показатели за резултатите“** са актуализирани целевите стойности на показателите. Предвидено е намаляване на целевите стойности на всички показатели за краен продукт и резултат, което е пропорционално на размера на намаления ресурс, който представлява 16,35% от бюджета на приоритета.
- Извършени са промени и в т. 2.1.1.1.3. „Индикативна разбивка на програмираните ресурси (ЕС) по видове интервенции на приоритет 2 „Отпадъци“ (таблици № 4, 5, 6 и 8), с цел пренасочване на финансов ресурс към новия Приоритет 7 „Устойчивост на водите“.

В раздел „Приоритети“, Приоритет 5 „Въздух“, се извършват следните промени:

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

- В т. 2.1.1.1.1. „Интервенции по линия на фондовете“ отпадат текстовете, свързани с „малка пилотна процедура за насърчаване използването на ВЕИ, зелен водород и други иновативни алтернативи“. Операцията за инвестиции в отоплителни системи, използващи водородни технологии – като алтернативна опция за битово отопление на твърдо гориво, първоначално е предвидена като малка пилотна процедура. На етап подготовка на ПОС 2021-2027 г. през 2020 г. са проучени практики в ЕС с инвестициите, свързани с използването на електролизатори в комбинация с газ или пелети. Технологията води до намаляване разходите за отопление, както и до редуциране на емитираните вредни емисии в атмосферния въздух. Предвид липсата на масово производство на необходимото оборудване и липсата на опит в предоставяне на услуги за поддръжка на подобен вид системи за целите на битовото отопление, потенциалните бенефициенти не заявяват интерес към мярката. Намаляването на ресурса по Приоритет 5 ограничава възможността за откриване на пилотна процедура, която е технологично предизвикателство. Не е налична и приложима нормативна уредба относно техническите изисквания (вкл. мерки за безопасност) при използването на водород в жилищни сгради за целите на битовото отопление. В тази връзка, се предлага операцията за инвестиции в отоплителни системи, използващи водородни технологии – като алтернативна опция за битово отопление на твърдо гориво по Приоритет 5 „Въздух“ да отпадне от операциите от стратегическо значение по програмата.
- В Таблица 2 „Показатели за крайния продукт“ и Таблица 3 „Показатели за резултата“ са актуализирани целевите стойности на показателите, съответстващи пропорционално на намаления ресурс за целите на новия Приоритет 7 „Устойчивост на водите“, както и с извършени калкулации на база сключени административни договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за изпълнение на мерки за адресиране на битовото отопление и на мерки за адресиране на вторичното разпрашаване с цел намаляване на емисиите ФПЧ₁₀ и подобряване на качеството на атмосферния въздух.
- Извършени са промени и в т. 2.1.1.1.3. „Индикативна разбивка на програмираните ресурси (ЕС) по видове интервенции на приоритет 5 „Въздух“ (таблици № 4, 5, 6 и 8), с цел пренасочване на финансов ресурс към новия Приоритет 7 „Устойчивост на водите“.

В раздел „Приоритети“ се създава нов Приоритет 7 „Устойчивост на водите“:

- Със специфична цел: „Насърчаване на сигурния достъп до вода, устойчивото управление на водите, включително интегрираното управление на водите, и устойчивостта на водните ресурси“;
- В т. 2.1.1.1.1. „Интервенции по линия на фондовете“ са включени следните интервенции:
Прилагане на дългосрочна визия с цел устойчивост на малките населени места, представяне на пилотни действия във връзка с допълнителни цели на Стратегията за устойчивост на водните ресурси на Европейската комисия (2024) и целите на нова Директива (ЕС) 2024/3019 за пречистване на градските отпадъчни води. Интервенциите

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

ще предложат на база научените уроци през периода 2007-2013 г. и 2014-2020 г. насърчаване на принципа на партньорство, алтернативни социално поносими решения, вкл. екологосъобразни предвид отдалечеността на районите от централните центрове и ще помогнат за адресиране на обезлюдяването в малките райони, вкл. предвид липсата на екологична инфраструктура, и ще демонстрират на практика прилагането на принципите на ЕС и на Европейските фондове: „Солидарност“, „Правото да остана“ и „Никой не е изоставен“ и са в съответствие с Националната стратегия за демографско развитие (2012-2030 г.) и П 9 на Националната програма за развитие „България 2030“.

- Инфраструктурни мерки (подготовка и изпълнение) за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води с принос за постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕИО и целите на Директива (ЕС) 2024/3019 за пречистване на градските отпадъчни води;
- Инфраструктурни мерки (подготовка и изпълнение) за водоснабдяване във връзка с Директива 98/83/ЕО [Директива (ЕС) 2020/2184] с принос към намаляване на загубите на вода по водопреносната мрежа и подобряване качеството на питейната вода;
- Допълнителни инвестиции за постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕИО и адресиране на значителния антропогенен натиск в Черно море в района на к.к. Елените - Свети Влас;
- Инвестиции в проектиране на ВиК инфраструктура в агломерации между 5 000 и 10 000 екв. ж. (по докладване от Директива 91/271/ЕИО - 2024 г.).

Също така се специфицира, че за инвестициите във ВиК инфраструктура по Приоритет 7 „Устойчивост на водите“ процентът на съфинансиране от страна на бенефициентите е в размер на 12% от стойността на допустимите инвестиционни разходи. С изменението на програмата, по време на междинния преглед на нейното изпълнение по чл. 18, пар. 1 на Регламент (ЕС) 2021/1060, фиксираният процент на собствено финансиране бе въведен за прехвърлените от НПВУ ВиК проекти, като за целта бе извършен подробен анализ на резултатите от оценката на представените анализи разходи-ползи по одобрените за финансиране проекти в агломерации над 10 000 екв. ж. За проектите през програмен период 2014-2020 г. средният процент на безвъзмездната финансова помощ е 87,68%, с осреднен размер на собствения принос от 12,32%. За одобрените 7 проекта през програмен период 2021-2027 г. средният размер на безвъзмездната финансова помощ е 88,07%, с приблизителен собствен принос от 11,93%, което мотивира предложението за определяне на фиксиран процент на съфинансиране в размер на 12% за всички ВиК проекти и по Приоритет 7.

- **Таблица 2 „Показатели за крайния продукт“** е с попълнени стойности за показател RCO 32 „Нов или подобрен капацитет за пречистване на отпадъчни води“.

Предлага се включване на нов специфичен индикатор 7.1. Финансови средства, вложени в насърчаване на сигурния достъп до вода. Целевата стойност за 2030 г. на индикатора е изчислена въз основа на заложения код 062 Осигуряване на вода за консумация от човека (инфраструктура за добив, обработване, съхранение и разпределение, мерки за ефективност, снабдяване с питейна вода) по проектите за 7 ВиК в 10 агломерации между 5 000 и 10 000 екв.ж. при прогноза за 100% изпълнение и възлиза на 183 млн. евро.

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

- **Таблица 3 „Показатели за резултата“** с попълнени стойности за показатели RCR 41 „Жители, свързани към подобро обществено водоснабдяване“ и RCR 42 „Жители, свързани към поне вторично пречистване на отпадъчни води“.
Целевите стойности на показателите в Таблица 2 и Таблица 3 са определени с прогнозно изпълнение от 100% за предложените инвестиции във ВиК инфраструктура, като е отчетено удължаването на програмния период до 2030 г., тяхното моментно състояние, очакваният период за сключване на административни договори за безвъзмездна финансова помощ и планираното усвояване във финансовите прогнози.
- В **Таблица 4 „Измерение 1 - Област на интервенция“** е направено разпределение на сумите по кодове 062 „Осигуряване на вода за консумация от човека (инфраструктура за добив, обработване, съхранение и разпределение, мерки за ефективност, снабдяване с питейна вода)“ и 065 „Събиране и пречистване на отпадъчни води“.
- В **Таблица 5 „Измерение 2 - форма на финансиране“** е направено разпределение на сумите по код 01 „Безвъзмездни средства“.
- В **Таблица 6 „Измерение 3 - териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост“** сумите са разпределени по код 33.
- В **Таблица 8 „Измерение 7 - измерение Равенство между половете“** сумите са разпределени по код 03.

Извършени са промени в раздел 3 „План за финансиране, т. 3.6. „Общо финансови бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране“, Таблица 11: Общо бюджетни кредити по фонд и национално съфинансиране“. Общият бюджет на ПОС 2021-2027 г. се запазва.

Предлага се операцията за инвестиции в отоплителни системи, използващи водородни технологии – като алтернативна опция за битово отопление на твърдо гориво по приоритет 5 „Въздух“ да отпадне от списъка на планираните операции от стратегическо значение. Актуализиран е графикът за изпълнение на операциите от стратегическо значение.

Запазва се финансовият ресурс за изпълнение на подхода BOMP и подхода ИТИ.